

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsens yttrande på förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037

Er beteckning: LI2025/01587, TRV 2025/37255

Inledning

Länsstyrelsen i Jönköpings län ställer sig generellt positiv till de namngivna objekt i länet som omnämns i nationell plan. Det är positivt att det planeras för flera investeringar, både på väg och järnväg i länet.

Planens innehåll och urval

Hela länet ska leva

Länsstyrelsen ser positivt på planens inriktning mot stärkt drift och underhåll. Det är dock viktigt att de satsningar som görs kommer hela landet till dels. Detta bör synliggöras i planen.

Kriterierna

De prioriteringskriterier som anges för investeringsobjekt utgår i hög grad från samhällsekonomisk lönsamhet. Länsstyrelsen anser att detta är bra men menar att analysen kring samhällsekonomisk lönsamhet bör kompletteras med andra faktorer såsom en prioritering utifrån funktion och viktiga stråk.

Exempelvis anser Länsstyrelsen att det är av vikt att stationsläget A6-Ryhov kommer med i nationell plan. Denna investering är av vikt för hela Jönköpings län och många andra investeringar som görs på både nationell och regional nivå påverkas av denna investering. Stationsläget har stor inverkan på om Jönköpingsbanan ska vara funktionell över tid. Det finns även tydliga kopplingar till andra delar

av järnvägsnätet i norra Småland. Det finns således här viktiga argument för objektet sett utifrån både funktion och stråk.

Ett annat objekt som fallit bort i nationell plan är Gladhammar-Verkeback som Länsstyrelsen anser vara viktig ur just stråkperspektiv. Detta då denna sträckning har inverkan på trafikflödena från Jönköpings län mot de nordöstra delarna av landet.

Länsstyrelsen anser även att det saknas tydliga resonemang om hur nationell plan ska kopplas samman mot övriga Europa. Det vore fördelaktigt att inkludera resonemang om hur planen möter flödena söder ifrån och hur vi kan dra nytta av investeringar så som Fehmarn Bält.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna innebär en ökad påfrestning på Sveriges transportinfrastruktur i form av bland annat en ökad nederbörd och att sannolikheten för extremväder och klimatrelaterade risker som översvämning, ras, skred och erosion ökar. Händelser såsom skyfallet i Västernorrland år 2025, jordskredet utmed E6:an i Stenungssund år 2023, samt skyfallet över Gävle år 2021 ger en försmak på vad Sveriges står inför om inte tillräckliga klimatanpassningsåtgärder implementeras och infrastrukturens motståndskraft ökar. Trots att många av världens länder har enats om Parisavtalet, som säger att den globala medeltemperaturen ska begränsas till långt under 2,0, helst under 1,5 grader, fortsätter de globala utsläppen öka (SMHI, 2025). Bland annat konstaterar FN:s klimatprogram (UNEP, 2024) att förutsatt att vi når de nationellt fastställda målen för minskade utsläpp (NDC) som världens länder har antagit skulle det ändå innebära en katastrofal höjning av den globala medeltemperaturen på omkring 2,6°C till 3,1°C under det kommande seklet.

Länsstyrelsens bedömning är att fram tills att vi ser att världens utsläpp minskar måste vi ta höjd för det värsta för att kunna säkerställa ett tryggt och fungerande samhälle. Länsstyrelsen ställer sig positiv till de satsningar på klimatanpassning som den nationella transportplanen beskriver, men önskar ett tydliggörande av vilket klimatscenario som varit utgångspunkt för planförslaget som stöd för bedömning av om satsningarna i planen på ett tillräckligt sätt bidrar till att risker till följd av ett förändrat klimat motverkas.

Länsstyrelsen vill också påtala att de objekt som är med i nationell plan behöver klimatanpassas för att investeringarna ska vara hållbara över tid och lämpa sig i ett förändrat klimat.

Beredskapsperspektiv

Det är positivt att transportplanen tar höjd för ökat vägunderhåll som bland annat innebär att utbyggnaden till den högsta bärighetsklassen BK4, som tillåter tyngre lastbilar, kan färdigställas under planperioden. Länsstyrelsen förutsätter att dialog sker med Försvarsmakten så att denna utbyggnad sker i de stråk som har det största behovet utifrån totalförsvarsperspektiv. Det är också viktigt att dessa system byggs ut på ett sätt så att det inte skapas mellanrum som gör att transporterna inte når hela vägen fram.

Länsstyrelsen efterfrågar statistik kring antalet transporter med farligt gods på väg, järnväg, flyg och båttrafik samt var dessa transporter primärt går. Detta utgör ett viktigt underlag för samhällsplanering och skulle underlätta för kommunernas fysiska planering och utveckling av städer och tätorter i anslutning till sådana transportleder. Det vore också önskvärt med en prognos över andelen farligt gods under planperioden, det vill säga om den bedöms öka eller minska för de olika trafikslagen.

Pendlingsperspektiv

Länsstyrelsen anser att pendlingsmöjligheterna i länet behöver utvecklas. Vi anser att det finns utrymme i nationell plan för att utveckla pendlingskopplingarna mellan Jönköping-Eksjö och Jönköping-Värnamo. Med dessa stråk kopplar vi samman länets viktiga arbetsmarknadsregioner samt sjukhus med varandra. Detta skulle bidra med kompetensförsörjning och länets utveckling. Det krävs kapacitetshöjande åtgärder på dessa sträckor då det idag är för svaga pendlingsmöjligheter. Elektrifiering av stråket Eksjö-Nässjö skulle vara en sådan kapacitetshöjande åtgärd. Länsstyrelsen anser också att det är av vikt att öka kapaciteten på sträckan Jönköping-Nässjö, då det här annars riskerar att bildas en flaskhals i trafikflödet. Det behövs här åtgärder som skapar möjlighet för ökad trafik på sträckan. Åtgärder skulle kunna vara en ny mötesstation eller mötesspår.

Framtida utveckling

Länsstyrelsen anser att sträckan Linköping-Mjölby som lyfts i nationell plan är ett för litet perspektiv utifrån att det här finns

behov av att öka kapaciteten för gods och persontrafik. Projektet bör involvera sträckningen hela vägen till Jönköping. Detta för att inte riskera att investeringar får en liten effekt utan att man tittar på mer övergripande strukturer för att koppla samman landet. Vidare anser Länsstyrelsen att det är av vikt att Trafikverket redan nu börjar planera för utveckling av stråket Jönköping-Borås. En koppling väster ut för Jönköpings län är viktigt ur kompetensutvecklingssynpunkt. Det finns stora möjligheter att dra nytta av varandras arbetsmarknadsregioner och högskolor för att stärka denna del av Sverige. Genom att titta på sträckan Linköping-Jönköping och vidare mot Borås så kopplar vi samman landet i öst-västlig riktning, genom Jönköpings län som redan idag är ett mycket viktigt logistik-län. Länsstyrelsen anser att förslag som utvecklar befintliga sträckningar skulle ge fler samhällseliga vinster snarare än ett förslag med fler spår på Södra stambanan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med samhällsplanerare Sofia Carlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan Löwenadler Davidsson, avdelningschef Emma Willaredt och samhällsplanerare Karin von Zweigbergk medverkat.